

Asia: VN/20468/2024

Yksityisen kopioinnin hyvityksen uudistaminen - Selvityshenkilön kysely

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluvat teokset ja muut suojan kohteet

Kysymys 1: Mitä teoksia ja muita suojan kohteita hyvitysvollisuuden tulisi koskea, kun otetaan huomioon tietoyhteiskuntadirektiivin 2 artiklan ja 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännökset?

Linkki direktiiviin: [Direktiivi - 2001/29 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/29/2001/29_en)

Kaiken tyyppiset teokset ja suojan kohteet tulee periaatteessa kuulua hyvitysvollisuuden piiriin silloin kun niitä kopioidaan yksityiseen käyttöön. Näin ollen hyvitysvollisuuden tulee koskea audiovisuaalisia teoksia ja audioteksiä, sekä kirjallisia ja kuvataiteellisia teokset ja valokuvia.

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluva kopiointi

Kysymys 2: Minkälainen kopiointi yksityiseen käyttöön kuuluu mielestänne hyvitysvollisuuden piiriin ts. minkälaisten aineistojen kopiointi ja minkälaista tekniikkaa käyttäen?

- analoginen – analoginen, esim. painetun aineiston valokopiointi
- analoginen – digitaalinen, esim. painetun aineiston skannaus
- digitaalinen-analoginen, esim. sähköisesti tallennetun aineiston tulostaminen paperille
- digitaalinen – digitaalinen, esim. tietoverkossa olevan aineiston tallentaminen puhelimen muistikortille tai pilvipalveluun

Kaikki kopiointi yksityiseen käyttöön, mitä tahansa tekniikka käyttäen kuuluu hyvitysvollisuuden piiriin. Direktiivin maininta mille tahansa välineelle valmistetusta kappaleesta tukee tätä, samoin unionin tuomioistuimen tulkinta kappaleen valmistamisen ymmärtämisestä laajasti. Jotta teknologianeutraalius ja yhdenvertainen kohtelu voidaan taata, ei hyvitysvollisuuden ulkopuolelle ole mahdollista rajata mitään tekniikkaa tai kopiontitaapaa. Myöskään teknisen suojakeinon mahdollisuudella ei tule olla vaikutusta velvollisuuden soveltamiseen. Digitalisoituneessa markkinassa on tärkeää huomioida myös kuluttajien mahdollisuudet tallentaa suoratoistopalveluiden sisältöjä offline-käyttöön.

Hyvityksen toteuttamistapa

Kysymys 3: Jos hyvitys toteutetaan tallennusalustamalla, niin mitkä laitteet, tallennusalustat ja palvelut tulisi sisällyttää hyvitysmaksun piiriin (esim. älypuhelin, tietokone, monitoimilaite, tallentava digisovitin, ulkoinen kiintolevy, muistitikku, ulkoinen tallennuspalvelu, tallennettava CD tai DVD, MP3-soitin)?

Tulisiko maksun koskea kaikkia laitteita, tallennuspalveluita tai palveluita vai voitaisiinko jotain niistä sulkea maksun ulkopuolelle yleisesti tai joissain tapauksissa? Millä perusteella (ks. jäljempänä maksun suuruuteen vaikuttavista tekijöistä)?

Maksun tulisi koskea kaikkia tallennuspalveluita, laitteita ja palveluita, joilla on mahdollista tallentaa tai kopioida sisältöjä, eli kopioida teoksia yksityiseen käyttöön. Kaikentyypiset tallennuspalvelut sekä pilvipohjaiset tallennuspalvelut on sisällytetty muissa EU-maissa maksun piiriin, tätä tukee myös unionin tuomioistuimen painotus teknologianeutraaliuudesta. Myös kierrätettyjen laitteiden tulee sisältyä hyvitysmaksun piiriin, kuten monissa muissa EU-maissa.

Hyvitysmaksun ulkopuolelle kuuluu tälläkin hetkellä operaattoreiden kuluttajille tarjoamat verkkotallennuspalvelut. Näitä tekijänoikeuslain 25 l §:ssä huomioituja palveluita ei tule sisällyttää hyvitysmaksun piiriin.

Kysymys 4: Olisiko tallennusalustamalla sijasta tai ohessa mahdollista periä hyvitysmaksua niiltä yksityishenkilöiltä, joilla on Suomessa laajakaista tai mobiililaajakaista (jäljempänä nettiliittymämalli), koska internetin kautta puhelimeen, tabletille, tietokoneeseen ja pilvipalveluun tehtävä kopiointi edellyttää jonkinlaista liittymää?

Onko nettiliittymämallilla mahdollista kerätä hyvitysmaksua kattavasti niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöön? Jos ei, mainitse esimerkkejä pois jäävistä tilanteista.

Nettiliittymämalli ei ole tietoyhteiskuntadirektiivin ja unionin oikeuskäytännön mukainen.

Kysymys 5: Miten varojen kerääminen tulisi järjestää muissa kuin tallennusalustamalla tai nettiliittymämallissa niin, että varat voitaisiin viime kädessä kerätä vain niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöönsä?

Muissa EU-maissa kuin Suomessa on käytössä laite- ja tallennusmaksuihin perustuva järjestelmä. Maksun kerääminen yksityisen kopionnin mahdollistavista laitteista ja tallennusvälineistä, -alustoista ja palveluista varmistaa parhaalla mahdollisella tavalla, että maksu kohdentuu yksityiseen kopiointiin. Tämän vuoksi Suomessakin tulisi siirtyä laite- ja tallennusmaksupohjaiseen järjestelmään.

Maksun kerääminen ja maksun kohdentuminen

Kysymys 6: Tulisiko maksuvelvollisuus tallennusalustamalla kohdentaa kaikkiin laitteiden ja tallennuspalveluiden valmistajiin, maahantuojiin sekä toissijaisesti jälleenmyyjiin sekä palveluiden tarjoajiin, jotka myyvät tuotteita tai palveluita, joiden loppukäyttäjät voi olla yksityishenkilö?

Kyllä, siten että hyvitysmaksun maksaja on lähtökohtaisesti yksityishenkilö, joka hankkeen laitteen tai palvelun. Tässä mallissa valmistajat, maahantuojat, jälleenmyyjät ja palveluntarjoajat keräävät maksun sisällyttäen sen laitteen tai palvelun hintaan.

Jos Suomessa siirrytään muissa EU-maissa käytössä olevaan järjestelmään, tulee maksuvelvollisuus kohdentaa edellä mainittuihin yrityksiin.

Kysymys 7: Kenen tulisi nettiliittymämallissa olla ensisijaisesti maksuvelvollinen ja periä maksua liittymien haltijoilta? Tulisiko maksua periä kaikista yksityishenkilöiden nettiliittymistä vai tulisiko maksun perimiseen tehdä rajauksia nettiliittymän nopeuden tai liittymän haltijan iän perusteella?

Jos tällaista maksua perittäisiin, tulisiko sitä periä vuosittain vai jollakin muulla aikavälillä?

Emme kannata nettiliittymämallia.

Kysymys 8: Jos hyvitys maksettaisiin budjettivaroista tai erillisestä rahastosta, minkä tahon tulisi huolehtia maksun keräämisestä?

Yksityisen kopioinnin hyvityksen tulee kattaa oikeudenhaltijoille aiheutuneen haitan, joka viimeisimmän Luovat ry:n tilaaman tutkimuksen mukaan on 46 miljoonaa euroa myyntien ja suoratoistotulojen menetyksenä. Maksun kerääminen luovista sisällöistä ja sisältöpalveluista ei ole mahdollinen tapa.

Maksun määräytyminen ja maksun suuruuteen vaikuttavat tekijät

Kysymys 9: Tulisiko maksun tason lähtökohtaisesti määräytyä tallennuskapasiteetin perusteella vai jollain muulla perusteella vai näiden yhdistelmänä?

Jos katsotte, että tallennuskapasiteetin sijasta tai ohessa olisi sovellettava muita määräytymisperusteita, niin mitä nämä perusteet olisivat ja millä perusteella niitä tulisi soveltaa?

Tallennuskapasiteetti on yksiselitteinen keino määritellä maksun tasoa, tällainen kiinteä maksu on käytössä monissa EU-maissa.

Kysymys 10: Millä tavalla laitteiden monikäyttöisyyden ja tallennuslaitteiden ja tallentamiseen käytettävien välineiden rajan hämärtyminen tulisi ottaa huomioon hyvitysmaksullisia laitteita ja alustoja sekä palveluita määriteltäessä ja / tai maksun suuruutta määrättäessä?

EU:n tuomioistuimen korostaman teknologianeutralisuuden näkökulmasta monikäyttöisyyttä ei voida pitää maksua vähentävänä, vaan maksun tulisi perustua tallennuskapasiteettiin ja mahdollisuuteen käyttää laitetta kopiointiin, kuten on suurimmassa osassa EU-maita.

Kysymys 11: Millä tavalla teknisten toimenpiteiden käyttäminen tulisi ottaa huomioon?

Unioinin oikeuden mukaan teknisten toimenpiteiden soveltamismahdollisuuden ei tule vaikuttaa hyvitysmaksuvelvollisuuden soveltamiseen.

Kysymys 12: Millä tavalla maksun suuruuden tulisi määräytyä nettiliittymämallissa?

Emme kannata nettiliittymämallia.

Kysymys 13: Missä tilanteissa haitan voitaisiin katsoa vahingon olevan vähäinen ja millä perusteella? Olisiko määriteltävä tällaisen vahingon kynnsarvo, ja jos olisi, niin mikä se voisi olla?

Emme kannata kynnsarvon säätämistä tai asettamista. Vähäistä haittaa ei ole mahdollista määritellä.

Maksun suuruus ja päätös maksun suuruudesta

Kysymys 14: Millä tavalla päätöksenteko hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista, tallennusvälineistä ja palveluista tulisi järjestää? Millä tavalla hyvitysmaksun suuruudesta tulisi päättää? Tulisiko yksityisen kopioinnin kokonaismäärää tarkastella nykyisenkaltaisilla yksityistä kopiointia koskevilla tutkimuksilla?

Viranomaisen tulisi päättää hyvitysmaksun piiriin kuuluvat laitteet, tallennusvälineet ja palvelut sekä niistä kerättävien maksujen suuruudet. Päätöstä valmisteltaessa tulisi kuulla sidosryhmiä ja päätöksen tulisi olla valituskelpoinen. Toimivallasta, päätöksenteosta ja muista yksityiskohdista tulee säätää mahdollisimman selkeästi tekijänoikeuslaissa.

Tutkimusta tulee jatkaa, sillä se antaa hyvän käsityksen eri aineistolajien kopiontimäärien välisistä suhteista. Maksua määriteltäessä tutkimuksella ei ole vastaavaa merkitystä.

Tutkimuksen perusteella kohdistettavaa hyvitystä eri teoslajien välillä tulisi huomioida aiheutuneen haitan määrä. Esimerkiksi yksittäisen kaunokirjallisen teoksen sivun kopioiminen yksityiseen käyttöön on haitaltaan vähäisempi kuin kokonaisen elokuvan tai musiikkialbumin kopioiminen.

Kysymys 15: Mikäli hyvitysmaksu tulisi mielestänne toteuttaa esimerkiksi erillisellä rahastomallilla tai nettiliittymämallilla, niin millä perusteella ja minkälaisella päätöksentekomekanismilla hyvitysmaksun määrästä tulisi päättää?

Emme kannata kyseisiä malleja.

Kysymys 16: Onko Suomen hyvitysmaksutaso kokonaisuutena (vuonna 2024: 11 miljoonaa euroa, vuonna 2025: 5,5 miljoonaa euroa) oikea suhteessa oikeudenhaltijoille aiheutuvaan vahinkoon?

Ei. Etenkin vuoden 2025 taso on kaukana oikeudenhaltijoille aiheutuvaan vahinkoon, joka oli jopa 46 miljoonaa euroa vuonna 2024. Tämä selviää Luovat ry:n tilaamasta tutkimuksesta, jossa hyödynnettiin Taloustutkimuksen keräämiä tietoja yksityisen kopioinnin määrästä. Haittaa arvioitiin nimenomaisesti myynti- ja suoratoistotulojen aleneminsena.

Hyvitysmaksukustannuksen henkilöllinen kohdentuminen

Kysymys 17: Miten mahdollinen vapautus hyvitysmaksusta tai maksetun hyvitysmaksun palautus olisi järjestettävä, jotta vapautuksen tai palautuksen saaminen olisi tosiasiallisesti mahdollista, eikä kohtuuttoman vaikeaa?

Nykyaikaiset tietotekniset järjestelmät mahdollistavat raportointiin perustuvien palautusten hakemisen sujuvasti.

Kysymys 18: Tulisiko työnantajan työntekijän käyttöön hankkimien / vuokraamien älypuhelimien, joiden haltijana on luonnollinen henkilö, kuulua hyvitysmaksun piiriin, ja millä tavalla maksun keräämisen tällaisten puhelimien osalta tulisi tapahtua? Miten työntekijöiden käytössä oleviin kannettaviin tietokoneisiin tulisi suhtautua?

Luonnollisen henkilön hallussa olevista laitteista voidaan periä maksu laitteen valmistajalta tai maahantuojalta, kuten muidenkin laitteiden. Yritysten tulisi olla mahdollista hakea palautuksia vain sellaisista laitteista, joita työntekijä ei voi käyttää yksityiseen kopiointiin.

Hyvitysmaksun alueellinen kohdentuminen

Kysymys 19: Onko hyvitysmaksun kerääminen mahdollista, jos yksityishenkilö ostaa tallennuslaitteen tai -alustan ulkomaisesta verkkokaupasta? Entä silloin, jos yksityishenkilö hankkii tallennuspalvelun (pilvipalvelu) ulkomailta?

Miten tällaista toimintaa voidaan valvoa? Mikäli tätä ei voida valvoa, olisiko tarkoituksenmukaisempaa kerätä hyvitysmaksua tallennuslaitteiden sijasta tai ohessa sellaisilta luonnollisilta henkilöiltä, joilla on laajakaistaliittymä Suomessa?

Kysymyksen tarkoittamista ostoista ulkomaisesta verkkokaupasta tulisi periä hyvitysmaksu. Maksu voidaan periä maahantulon yhteydessä, samoin kuin muun muassa muut tullimaksut.

Emme kannata laajakaistamaksua.

Maksuvelvollisen tilitysvelvollisuus

Kysymys 20: Jos hyvitysmaksuvelvollisuus koskisi tallennuslaitteiden ja -alustojen valmistajia, maahantuojia, myyjiä ja tallennuspalveluiden tarjoajia, niin miten maksu- ja tilitysvelvollisuus oikeudenhaltijoille olisi järjestettävissä niin, että sen aiheuttama kustannusrasitus ja hallinnollinen taakka olisi mahdollisimman pieni?

Jos katsotte, että maksu olisi kerättävissä keskitetyimmällä tavalla, niin miltä taholta ja miten maksun kerääminen ja tilitysvelvollisuus hoidettaisiin?

Nykyaikaisia tietoteknisiä järjestelmiä käyttämällä hallinnollinen taakka tulee olemaan kohtuullinen, samoin kustannusrasitus.

Kysymys 21: Onko maksu- ja tilitysvelvollisuuden kannalta merkitystä, tapahtuuko tilitys yhdelle vai useammalle oikeudenhaltijoita edustavalle taholle?

Tarkoituksenmukaistanta on, että yksi yhteishallinnointiorganisaatio kerää hyvitysmaksut ja huolehtii niiden kohdentamisesta muille oikeudenhaltijoita edustaville yhteishallinnointiorganisaatioille.

Maksun keräävä taho ja maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille

Kysymys 22: Onko näkemyksenne mukaan tältä osin tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin?

Olisiko riittävää, jos laissa olisi säännökset yleisistä varojen tilitystä ja käyttöä koskevista perusteista, joita noudattaen hyvitysmaksuvarat keräävä ja/tai tilittävä taho (tai tahot) voisi päättää jakosuhteesta yksilöllisten tilitysten ja tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin käytettävien varojen välillä sekä tilitysperusteista ja varojen jakamisesta?

Millä tavalla maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille tulisi järjestää niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa ja kuluja?

Kulttuurisiin ja sosiaalisiin tarkoituksiin kohdennetaan osuus suurimmassa osassa EU-maista. Osuuksissa on maakohtaisia eroja. Osuudesta on mahdollista säätää laissa, kuten monessa maassa on tehty. Näin olisi syytä tehdä myös Suomessa.

Nykyiset yhteishallinnointiorganisaatiot voivat tilittää varat tehokkaasti oikeudenhaltijoille, kunhan yksi yhteishallinnointiorganisaatio on ensin kerännyt varat ja tämän jälkeen jakanut ne muille yhteishallinnointiorganisaatioille, heidän edustamien oikeudenhaltijoiden osuuksien mukaisesti. Nykyinen tilityskäytäntö, jossa yhteishallinnointiorganisaatiot noudattavat omia tilityssääntöjään, tulee säilyttää.

Kysymys 23: Millä tavalla tulisi määritellä varojen jakautuminen eri aloja edustaville oikeudenhaltijaryhmille?

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain riippumattomalta tutkimuslaitokselta tilaama tutkimus yksityisestä kopioinnista on hyvä pohja varojen jakautumisen määrittelylle.

Järjestön valvonta

Kysymys 24: Onko näkemyksenne mukaan järjestön valvonnan osalta tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin? Jos on, niin mitä muutoksia ja millä perusteella?

Yhteishallinnointiorganisaatioita velvoittaa laki tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista. Hyvitysmaksun osalta järjestöjen valvonnassa voidaan noudattaa kyseistä lakia.

Yhteenveto

Kysymys 25: Minkä järjestelmän tai järjestelmien yhdistelmän pohjalta (mahdollisine muokkauksineen) hyvitys tulisi ensisijaisesti järjestää tarvittavine muutoksineen:

tekijänoikeuslaissa ennen vuotta 2015 noudatetun tallennusalustamallin pohjalta,

Kysymys 26: Onko olemassa jotain olennaisia näkökohtia, joita ei ole kysytty, mutta jotka katsotte tarpeelliseksi tuoda esiin?

Haluamme muistuttaa, ettei jäsenvaltiot voi itsenäisesti päättää hyvitysmaksun tasoa. Tason tulee olla direktiivin mukainen.

Numminen Matti
Audiovisuaalisen alan tekijät ry